

troer jeg ogsaa, at det kan være paa sit rette Sted at udtale den Anskuelse, man nærer om disse Hovedgrundsætninger. Jeg troer ikke, at det vil føre til noget Resultat desangaaende at fremkalde nogen vidtløftig Discussion; men jeg skal kun udtale, at ligesom jeg under Sagens tidligere Behandling her i Thinget har stemt mod de Hovedprinciper, der ere neblagte i disse Paragrapher, saaledes agter jeg ogsaa nu at stemme imod dem. Jeg agter at stemme mod dem, fordi jeg anseer det for en urigtig Maade, hvorpaa man her søger at fremme Fæstes Overgang til Selveindom. Det Hovedprincip, hvorfra denne Lovs Forsvarere fra Begyndelsen af have betragtet denne Sag, er Expropriationsprincipet, men jeg troer, at det er en fuldkommen Misforstaaelse af, hvad Expropriationsprincipet vil kunne medføre. Lovens Standpunkt i saa Henseende er vel blevet noget forandret. Naar det saaledes nu er bragt paa Dmtale, at Sagens Ordning skal henvises til frivillige Overenskomster mellem den fratrædende Fæster eller hans Arvinger paa den ene Side og Godseieren paa den anden Side, og at der i visse Tilfælde skalde tilflyde den fratrædende Fæster eller hans Bo en Godtgjørelse, da troer jeg, at Lovgivningsmagten vil ved at gaae ind paa at optage et saadant Princip, med Hensyn til Ordningen af Reglerne for Benyttelsen af Jorden, gjøre sig skyldig i en Statsfeil, der er af samme Bessaffenhed og ikke er mindre end den, som man saa ofte har bebrejdet vore Forsædre, at de have gjort sig skyldige i, da Kronens Gods afhændedes til Private, idet derved til Private overdroges en vis Deel af Statsmyndigheden, navnlig med Hensyn til Dyrighedsmyndigheden og Beskatningsretten. Jeg kan nemlig ikke opfatte den foreslaaede Ordning anderledes, end at Lovgivningsmagten derved for en stor Deel frastriver sig Ret til fremtidigen at lovgive om Benyttelse af Jorden, imod at der gives den nuværende Generation af Brugerne en Haandpenge. De Haandpenge, som gives den nuværende Generation, fremtræde som et Bederlag for al den Indvirkning, Lovgivningen i Fremtiden vilde kunne udøve for at sikke de kommende Generationer af de mindre Formuende lettet Adgang til

Brug af Jorden; og jeg troer ikke, at det er rigtigt saaledes til den nuværende Generation at forære eller bortskænke, i Form af en Capital eller en formindsket Kjøbesum, den Beskyttelse, som Lovgivningen skylder de tilkommende Generationer. Det er i denne Henseende, at jeg betragter den antydede Ordning som en Feil fra Lovgivningsmagtens Side. Jeg skal derfor som sagt stemme mod Loven.

Jeg skal endnu kun tilføie, at den Feil, der med Hensyn til Fæstevæsenets Ordning, og denne Indretning bør som enhver anden modtage den Udvikling, som Tidsforholdene medføre, efter min Mening bør betrædes, er den at udvikle den nu bestaaende Fæstelovgivning, navnlig ved Fastsættelse af saadanne Bestemmelser, som kunne bidrage til at formindste den Hazard, der nu er ved Fæstevæsenet. Udviklingen af dette Princip er aldeles ikke i Strid med den bestaaende Lovgivning for Fæstevæsenet; thi saavel i Anordningen af 1787 som i Forordningen af 29de October 1794 og flere Steder i Lovgivningen finder man Spor til, at Lovgivningen har erkendt det Rigtige i, at der sikres Brugeren af Jorden Resultatet af de Forbedringer, han har indført paa sin Lod. Naar man udvikler dette Princip videre, troer jeg, at man vil komme til en heldigere Løsning end den, der vil fremgaae af nuværende Forslag.

Bale: Dersom ikke Statens Høihedsret i dette Tilfælde med enhver Dag, vi lade denne Sag staae hen, saa at sigte taber sig mere og mere, kunde der virkelig være en heel Deel Sandt, i hvad den ærede Rigsdagsmand, der nys satte sig, yttrede; men det er netop det Ubehagelige ved dette Forhold, at det med enhver Dag, der gaaer hen, mere og mere forvanskes, saaledes at vi fra det Dieblit, de nu gjældende Bestemmelser om Fæstevæsenet udfom, snart ikke kunne gjenkende Statens Høihedsret over Fæstegodset. Det havde ikke været min Hensigt at tale om Principet, saaledes som det begrundes ved de nedarvede Privilegier, og saaledes som denne Sag har udviklet sig gjen nem Tiderne; men, idet jeg første Gang, efter at have overværet flere Forhandlinger om Fæstevæsenet, skal yttre mig i denne Sag, er det